

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

XXXVII. Quæ prima est de oratione, ejus naturam, necessitatem, & præcipuas proprietates exponit.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

FERIA QVINTA

DOMINICÆ PRIMÆ

IN QUADRAGESIMA.

CONCIO PRIMA

DE ORATIONE

De naturâ, necessitate, & tribus proprietatibus orationis, quòd sit
meritoria, satisfactoria, & dispositiva ad multa bona.

Omnia magna est fides tua, fiat tibi sicut vis. Matth. 15.

UOD de humanis virtutibus dixit Philo Iudæus lib. de Profugis, eas fœminas esse, (certè nos illas fœmininis nominibus appellamus, vel ob illarum fœcunditatem, nam virtutes varias pariunt actiones; vel quia cum animis nostris, ut cum viris congressæ, prolem pariunt actionis) Idem de Oratione dicendum videtur, quæ ut appellatur nomine fœminino ita fœmina existimari potest, tum ob fœcunditatem; cum sit, ut ait Chrysostomus, Omnium bonorum parens fœcundissima, ideoque pluvie comparetur, quæ terras, quas rigat, fertiles facit: tum quia mulieres fere ad orationem sunt procliviores, & majores ad eam dispositiones habent, utpote quæ ut sunt imbeciliores, & de seipsis diffidentiores, facilius ad Deum recurrunt: Item ut quæ plus habent affectus, & teneritudinis, & plus lachry-

marum, quæ omnia juvant orationem. Certè si cætera deessent, una sufficere posset mulier Chananæ; cujus nomen vel ipsi orationi tribuendum, vel ipsa ab oratione appellanda fuit: adeò nobile orationis exemplum in ea nobis propositum est. Quare illius occasione de oratione nobis dicendum est, hoc est, de actione omnium communissima: Quia ex Nicolao de Cusa lib. 3. Exercitationum, visus per oculos; auditus per aures; intellectio per intellectum; amor per affectum fit; orare autem per ista omnia: Nam audire verbum Dei est orare: diligere cœlestia, cantare officia divina, totum est orare, juxta illud, Non cessat orare, qui non cessat benefacere: singuli singula habent officia: orare tamen spectat ad omnes, quandoquidem qui nec potest elemosynam erogare, nec jejunare, potest tamen orare: & corde, si murus sit;

& in agone etiam constitutus: juxta illud Psal. *Apud Deum oratio mea semper, & Psalm. 70. In te cantatio mea semper*: Porro quò communior, eò melior, sicut tactus melior est quàm alius sensus, quia communior: inest enim alios sensus non habentibus, & ideò destructis aliis sensibus, anima vivit: sed destructo hoc sensu, non est vita: sic inter elementa, ignis communior, quia communicat proprietatem suam superioribus, & inferioribus, ideòque nobilior est elementum: communicat lucem stellis, calorem elementis, quia nihil vivum sine calore: sic inter esse, vivere, & intelligere, esse est communior, & nobilior, & melior, ideòque ab omnibus desideratur: omnia enim appetunt esse, & est primum in intentione, & manet ultimum in resolutione. Idem de oratione dici debet, quò communior, eò melior: quò autem melior, eò facilior, sicut patet in virtutibus, fide, spe, & charitate: nam fides difficilem habet actum, scilicet credere quæ non videntur: & etiam spes sperare quæ non habentur: sed charitas actum habet suavissimum, amore enim Dei nihil suavius: siquidem semper habet charitas amantem conjunctum, quia ipsa est unio amantis cum amato: & quia facilior, ideò melior: nam ut ait S. Paulus, *major horum est charitas*: oratio itaque communior est, quia omnium est nobilior autem, quia comunior: melior autem, quia nobilior: Nobis igitur de re optimâ, & nobilissimâ, & communissimâ dicendum est: sed cum sine ipsâ de nulla re utiliter dici possit, nec de ipsâ sine ipsâ dici benè potest. **AVE MARIA.**

DICTURIS nobis hodie de Oratione, hoc est (ex Chrysostomi homil. 1. de prece) de omnium bonorum capite ac fonte, quam etiam appellat *κεφάλιον αγαθῶν, & πέρας*, & bonorum initium, & extremum;

ad sit ipse Spiritus sanctus, qui orationem inspirat, & qui, ut ait Apostolus *Postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus*: Nam ex Augustino, uti datur Spiritus timoris & sapientiæ, & aliorum donorum, ita datur Spiritus orationis, quoniam ipso inspirante fit: unde apud Zachar. cap. 12 Spiritus precum dicitur: *Esfundam super domum David & super habitatores Jerusalem, spiritum gratia, & precum*: Itaq; S. Chrysost. in cap. 8. ad Rom. vocat *εὐχῆς χάρισμα*, donum precum: quin etiam Orpheus in Hymnis, Preces *λίπας* filias Jovis appellat: certè Nyssen. orat. 1. de Oratione Dominica orationem vocat *ιερόν & ἑὶ θεὸν ἔργον*, sacrum & divinum opus. Sed ante omnia ejus naturam, & essentiam investigo.

Nota igitur 1. Me non accipere nunc orationem pro quocunque mentis in Deum ascensu, uti sumitur à Damasceno, & passim à multis, sed pro actu ipso postulandi aliquid à Deo: Hæc autem petitio, est quædam locutio, qua exprimimus desiderium obtinendi aliquid, non à quocunque, sed ab eo cui loquimur. Hinc orationis dignitatem colligit Sanctus Chrysost. orat. 1. & 2. de prece, quòd sit quædam cum Deo collocutio: itaque Sanctus Dionysius de Ecclesiastica Hierarchia, orationem vocat *θεοπρακτικὴν ὁμιλίαν*, divinum colloquium: In quo Chrysost. agnoscit divinam benignitatem, illamque admiratur, quòd Deus tantæ majestatis homines admittat ad colloquium: Vide quàm agrè adantur Reges & Viri Magnates: tu verò Deum qualibet hora potes adire. Theodoricus Rex apud Cassiodor. lib. 3. epist. 22. ita de se loquitur gloriosè, quilibet habere nostra colloquia, munera credit esse divina: igitur quanto magis ut quis cum Deo colloquatur? unde orationis beneficio nos ipsis Angelis pares esse affirmat Chrysost. orat. 2. de prece:

precatōne: Etenim cætera omnia illorum, & nostra; ut natura, victus, sapientia, & quidquid dixerit quispiam, longo intervallo inter se distant: precatōnis autem officium est cum Angelis nobis commune. Nec mirum, quia precatō Angelorum dignitatem superat; idque illi cum probè intelligant, omnes ferè apud Prophetas, cum laudes & cultum Domino offerunt, summo cernuntur timore correpti, dum ora, pedesque præ veneratione tegunt: dum volatu motuque assiduo, summam reiigionis trepidationem præ se ferunt.

Nota 2. Hanc locutionem desiderij expressivam tres actus internos supponere: 1. est intellectus, quo judicamus, 1. rem aliquam nobis vel aliis convenientem esse: 2. eam Dei potestati subjacere: 3. ejus voluntati non repugnare: 4. sed potiùs conformem esse: 5. & ideò ab eo verisimiliter obtinendam, mediâ petitione; unde illi falluntur qui orationem inutilem esse dicunt, eò quòd Deus non possit voluntatem suam æternâ mutare, juxta illud, *porrò triumphator in Israel non pariet, & pœnitentia non flectetur, neque enim homo est, ut agat pœnitentiam*: Nam non modò oratio non postulat eam mutationem, quin etiam è contrario offertur Deo, ut semper velit, id quod nunquam voluisset, nec unquam vellet, nisi oratio in rerum naturâ aliquando existeret: cum enim oratio sit petitio honesta, divinæque excellentiæ significativa, qua creatura tuam indigentiam, atque à Deo dependentiam agnoscit, eique se submittit, multa ejus intuitu, & dependenter ab ipsa rationabiliter concedit Deus, quæ si ipsa non existeret, nunquam vellet: Neque enim Deus absolutè definivit omnia, vel facere, vel dare hominibus, sed plurima conditionatè, plurima autem sub conditione orationis uti, patet ex verbis Christi, *Petite, & accipietis, quærite & invenietis*: non

accepturi nisi pietatis: non inventuri, nisi quæratis; Item, *si quis indiget sapientiâ, postulet à Deo*, & alia sexcenta loca, ex quibus patet orationem esse medium, quo Deus plurima efficit, quæ alioqui non erat effecturus. 2. actus est desiderium eandem rem obtinendi; Hic actus connaturaliter sequitur ex primo, prærequiritur autem, quia alioqui ille ridiculus est, qui petit quod non desiderat; sed desiderat, qui possibile & bonum putat. 3. est actus volendi exercere actum aliquem voluntati externum, quo Deo exprimitur idem desiderium. Primus actus requiritur ut oratio sit honesta: secundus ne ficta, & mala: tertius ut oratio ipsa sit: itaque secundus est objectum ipsum significatum per locutionem illam in quâ consistit oratio: tertius autem imperat eandem locutionem. Hispositis

Constat 1. Orationem esse signum expressivum desiderij obtinendi aliquid à Deo, quod tamen aliunde ipsi notum est: Non igitur oratio ad hoc instituta est, ut Deus directè & quasi primariò desiderium nostrum cognoscat, ipse enim per se omnia novit, sed ut quod per se cognoscit, id ipsi à nobis manifestetur, signo aliquo naturæ rationali conveniente, Deique excellentiam, & liberalitatem declarante, ut eâ notitiâ moveatur Deus ad nobis concedendum id, quod ab eo obtinere desideramus: oratio igitur per se ordinatur ad notitiam nostri desiderij dandam Deo, non illius secundum se sumpti, sed signo aliquo expressi, ut hoc modo Deum moveat ad concedendum: Unde colligo orationem esse actum intellectus, quia locutio, seu representatio pertinet ad intellectum, *omne enim quod manifestatur*, aut potiùs quod manifestat, verbum enim græcum est deponens, & hinc habet significationem activam, *lumen est*: Ephes. 5. itaque non pertinet ad voluntatem: *desi-*

desiderium enim non est sui ipsius representatio; sed per locutionem representatur, quæ est actus intellectus: ac licet Deus sæpe desiderium, antequam exponatur audiat, secundum illud Davidis, *Desiderium pauperum exaudivit Dominus*: non tamen sequitur, superfluum esse orationem, quam sæpe Deus expectat; nam neque desiderio facta est promissio, sed orationi: & hic modus loquendi significat celeritatem audiendi; nam ante perfectam orationem sæpe Deus exaudit, secundum illud, *accelera, ut eruas me*, præsertim ante orationem vocalem, sæpe enim lacrymæ, dolor, & gemitus exaudiuntur.

Constat 2. Orationem esse actum honestam pertinentem ad virtutem Religionis, quia continet significationem, & reificationem divinæ excellentiæ: Nam ex dictis supponitur iudicium quoddam de potentiâ, & liberalitate Dei: hoc autem & per se honestum est. & ad religionem pertinet: unde quia dies festi, ac præsertim Dominici, transgrediuntur sunt in actibus religionis: hinc fit ut oratio propria sit eorum dierum occupatio: hinc fit etiam ut qui sunt impij vix orent; atque orationis abjectio, signum sit impietatis & irreligionis: & domus orationis, dicatur Templum, ubi & sacrificium & adoratio: unde ab aliquo dictum est, *Necessitatem auxilij peperisse orationem*; hanc autem Deos invenisse: ita David *vitulos labiorum* appellavit; & primus actus Religionis est Oratio.

Hinc sequitur orationem necessariam esse ad salutem, 1. necessitate mediij, 2. necessitate præcepti: Mediij necessitas intelligenda est respectu adultorum, qui notabili tempore ante mortem justificantur.

1. Id colligitur ex verbis Christi & Apostolorum doctrinâ Lucæ 18. *Oportet semper orare, & non deficere*: in quod Chrysostomus; dum dicit, oportet, necessitatem inducit: &

cap. 21. *Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia, quæ futura sunt, & stare ante Filium hominis*: & Marci 13. *Vigilate, & orate: nescitis enim quando tempus sit*: 2. ad Thessalon. 5. *sine intermissione orate*: & Ecclesiæ 18. *Non impediaris semper orare*. quasi dicat, Nullam rem, nullum officium admittas, quod te impediatur, quominus possis semper orare, scilicet quantum pati potest humana fragilitas, quia quolibet tempore egere potes.

2. Quia eadem est orationis necessitas quæ gratiæ, & auxilij divini, nam pleraque auxilia ad salutem opportuna per orationem nobis sunt impetranda: Et si enim Deus ex suâ ineffabili bonitate, etiam non orantibus multa sæpe auxilia præstet, tamen auxilia majora ad tentationes superandas, & singularem protectionem ac directionem, nec promittit, nec ordinariè confert nisi orantibus: Hinc S. Gregorius Nyssen. orat. 1. de Oratione Dominicâ, ut orationis necessitatem probet, ostendit homines communiter variis implicari criminibus defectu orationis, cujus præsidio non se muniunt; & factâ longâ enumeratione, in varias hominum condiciones, subdit: Et quid attinet singulatim exponere, quibus rebus multipliciter multisque modis, peccatum humanæ vitæ commiscetur? cujus peccati nulla alia causa est, quam quod ad ea, quæ in manibus habent, & studiose tractant negotia, divinum auxilium, homines non simul adhibent, neque assumunt: & multa alia in eandem sententiam.

3. Quia donum perseverantiæ, sine qua nemo salvatur, non confertur sine oratione: Augustinus libro. de dono Persever. capite 16. Constat (inquit) Deum nobis aliqua, etiam non orantibus dare, ut initium fidei: alia non nisi pro orantibus præparasse; sicut perseverantiam in finem: Ex eodem Augu.

Augustino refertur lib. de Ecclesiasticis Dogmatibus c. 56. Nullum credimus ad salutem, nisi Deo invitante venire; nullum invitarum salutem suam, nisi Deo auxiliante operari; nullum nisi orantem auxilium promereri. Ex quibus verbis patet tam ad salutem necessariam esse orationem, quam est auxilium Dei; quia illud non nisi per orationem obtinetur: Unde Hieronymus Epistolâ ad Ctesiphontem, contra Pelagium arguit, quod tollendo necessitatem gratiâ, tolleret necessitatem orationis, id enim est quod immediate sequitur: & eodem argumento sæpe utitur S. Augustinus: juxta quam doctrinam, idem lib. de Naturâ & Gratiâ c. 43. Deus impossibilia non jubet, sed jubendo admonet, & facere quod possis, & petere quod non possis. Ratio horum omnium est, quia Dominus vult se, & sua beneficia agnoscî, & ut fateamur nos sine ejus gratiâ & auxilio, non posse, nec salutis pericula evadere, nec tentationes superare, nec salutem consequi: Itaque vult nos assidue ad se recurrere per orationem, & sic omnia salutifera impetrare: Huc faciunt variâ Sancti Chrysostomi comparationes, dum orationem, nunc vocat vitam animæ, nunc ut piscibus elementum aquæ, nunc ut oculis solem, ac lucem: Itaque Daniele mori maluisse, quam tres dies sine oratione transigere, licet Tyrannus nihil juberet impium, sed orationis tantum cessationem ad tempus: Verum sic apud se statuit, se non plus posse ab oratione cessare, quam ab aëris respiratione, & cordis motu.

Jam necessitas Præcepti colligitur. 1. Quia media necessaria ad salutem, sunt nobis jure divino præcepta, ut patet factâ inductione in omnia alia media, ut sunt fides, spes, charitas, pœnitentia, Sacramenta, &c. Sed diximus orationem esse mediû ad salu-

tem necessarium, igitur sequitur esse aliquod præceptum ejus divinum, quod passim legimus in Scripturis. Eodem pertinet, quod oratio necessaria sit ad fugienda varia peccata: unde monet Apostolus semper nobis esse orandum: *semper orate: sine intermissione orate*, & alia similia: unde sequitur tam præcipi orationem, quam peccatorum illorum fugam.

2. Ex præcepto Religionis, cujus ipsa est actus, etenim Natura rationalis intrinsicam habet obligationem colendi Deum, ut misericordem & liberalem collatorem bonorum omnium necessariorum, & congruentium: quod pertinet ad Religionem, & exercetur per orationem, in quâ orans petit sibi misericorditer, & liberaliter à Deo concedi, quod petit, & quo eget. E-nimvero eadem Natura debet colere suum principium eo modo quo pendet ab eo: pendet autem ab eo, non modò ut ab habente supremum dominium, quâ ratione colitur per sacrificium; nec tantum ut ab habente supremam potentiam, quâ ratione colitur per adorationem: sed etiam ut ab habente essentialem quandam misericordiam, & liberalitatem, quâ gratis omnia dat affluenter indigentibus: hoc autem fit per orationem, quæ includit propriæ indigentiae professionem, & dependentiam à Dei liberalitate. Quid quod Deus ideò voluit petitionem esse necessariam, ad obtinendum auxilium in gravibus necessitatibus, ut illæ necessitates quodammodo cogerent homines confugere ad Deum, eumque per orationem colere: unde sequitur præceptum colendi Dei, obligare ex intentione divinâ, in tali opportunitate, & tali modo: quod quidem præceptum Christus his verbis expressit, *Petite, & accipietis*, quibus hunc proprium actum, & specificum religionis præcipit.

Denique, quando actus aliquis virtutis ex naturâ suâ, vel ex institutione Divinâ habet honestatem necessariam ad salutem, tunc non solum charitas, vel aliæ virtutes generales, sed propria etiam virtus, ad quam pertinet talis honestas, obligat ad talem actum, quod in oratione contingit.

Jam verò cum illud orandi præceptum sit affirmativum, certum est aliquo saltem tempore obligare: hoc autem determinare satis est difficile: Illud mihi post plurimos Doctores probabilissimum est, peti debere ex radice obligationis, ideoque cum sit necessitas auxiliij divini, seu ad perseverandum, seu ad vincendas graviores tentationes, seu ad multa præcepta observanda: obligare in primis, quoties gravis occurrit aliqua tentatio: deinde in morte, mortisque periculo; denique identidem per intervalla in vitâ, ita ut nemo elabi sinat notabile tempus sine oratione: eò quod attentâ humanâ fragilitate, varijs vitæ periculis, occasionibus, atque illecebris peccandi, & varijs Dæmonum assultibus, multiplices indigeat divino auxilio, ne in tentationes incidat, atque si inciderit, ne vincatur: quod tempus prudentum iudicio, satis magnum mensis unius æstimatur. Nam in ijs casibus de suâ libertate confidere magna esset superbia: confidere autem in solo auxilio ordinario sufficiente, esset stulta negligentia: Tum quia sæpe extraordinarium auxilium, moraliter est necessarium, tum quia tale auxilium sperandum est debito modo, & per media à Deo nobis proposita, inter quæ ex potissimis, & maxime necessarijs est oratio: Unde facile judicare possumus quid tandem sperare nos oporteat de ijs hominibus, qui raro orant, & fortè nunquam, quia omni carent attentione. Nam cum oratio vocalis privata non sit sub præcepto, sed tantum mentalis;

hæc autem esse non possit sine attentatione; certè qui attentè orare non didicerunt, facile fit, ut multos annos sine oratione vixerint, unde medio ad salutem necessario caruerint. Equidem spectatâ nostrâ indigentia, semper, hoc est frequentissime nos orare deceret, secundum Apostoli consilium, *sine intermissione orate: in omnibus gratiæ agite, hæc est enim voluntas Dei:* Et ad Ephes. 6. *Orantes omni tempore, in spiritu: & in ipso vigilantes, in omni instantiâ, & obsecratione.* Quia ut ait Sanctus Chrysostomus orat. 1. de precat. Tam mens nostra precibus rigari indiget, quam aquis arbores. Sed ne à vobis nimis perfectâ exigere videar, saltem illud postulo, ut mane & serò orationi vacetis: mane quidem ob pericula diei; & serò dixit Chrysostomus loco citato, *Quomodo solem aspicias, non illum antè veneratus, qui oculis tuis lucem solis dulcissimam profert? Serò autem propter Dæmonum in noctibus insidias: tunc enim maxime corporibus nostris insidiantur: Quod si quem oratione munitum offendant: continuo, ut ait idem Sanctus, in fine primæ Orationis de precat. tanquam fures ac fœlesti refugiunt, qui gladium militis capiti appensum cernunt. Nec excludi debent extraordinaria tempora secundum occurrentes necessitates, uti superius à nobis explicatum est.*

Porrò cum quatuor sint in oratione eximi, ac velut proprietates, tria sunt illi cum alijs multis rebus communia, quartum verò ita singulariter orationi convenit, ut nulli alteri rei propriè cõvenire dici possit.

Primum quod habet Oratio cum multis alijs actionibus commune, est quod sit meritatoria: ad quod requiritur. 1. actualis libertas, nam sine libertate nullum est meritum: 2. supernaturalitas, ut scilicet fiat ex fide & ex gratiâ actuali: 3. ejusdem honestas,

tas, hoc est ut fiat secundum virtutem : ad quod quatuor requiruntur, 1. Actualis notitia, saltem implicita, & confusa, potentia, & liberalitatis divinae, à quibus orans se pendere iudicet in obtinenda re quae petitur : Quia oratio hoc iudicium essentiale supponit, & illud significat : 2. honestum rei petita desiderium, ut scilicet nec mala optentur, ut peccata, voluptates, vindicta, & inimicorum ultio: unde SS. Patres multa contra eiusmodi orationes in Dei dedecus & contumeliam factas afferunt : nec bona male, id est ob malum finem : cum enim Deus sit summè bonus, ei displicet omne desiderium rei malae, & malum desiderium rei bonae, juxta illud S. Jacobi cap. 4. *Petitis, & non accipitis, eò quod male petatis*: 3. requiritur ut bona indifferentia conditionatè tantum petantur, & ob honestum finem optentur : Ratio est, Quia nescimus au indifferentia in his vel illis circumstantijs, nobis absolute sint bona, ideòque petenda tantum sunt sub conditione : 4. ut orans ipso orationis tempore Deum non offendat, saltem per actionem positivam, & deliberatam, quae contineat gravem Dei offensam : petere enim aliquid ab aliquo, & eum simul graviter offendere, est animi irreverentis, & impudentis : unde ex natura rei ad orationem praerequiritur, ut delictorum venia, aliquo modo saltem, & confuso petatur, antequam aliud beneficium à Deo postuletur : id est ut ante petatur aliquod auxilium gratiae, quo mediante obtineatur venia delictorum, secundum illud Ecclesiastici 29. *Aperiat os suum in oratione, & pro delictis suis deprecabitur*. Jam quoniam est duplex meritum, unum de condigno, aliud de congruo : ad primum super praedicta requiritur gratia habitualis, ut in alijs operibus bonis : unde S. Thomas docet orationem habere ex charitate,

quod sit meritoria : Hoc autem non est necesse ad meritum de congruo : Sed sufficit si oratio fiat ex motione Spiritus sancti, & ex gratia : Ita oratio publicam poenitentis veniam meruit Lucae 18. *Deus propitius esto mihi peccatori : & Descendit hic justificatus, &c.*

2. Hoc habet oratio ut sit satisfactoria, modò adsint reliquae ad satisfactionem conditiones : unde passim Theologi opera satisfactoria, ad tria capita referunt, orationem, jejunium, & eleemosynam: Ratio est, Quia oratio est actus bonus, & honestus; fit ex gratia; & est opus poenale, quia continet ascensum mentis in Deum, qui magnam requirit attentionem ; neque fit sine carnis, & sensuum pugna : Ecclesiastici 12. *Frequens meditatio est carnis afflictio* : Hinc collige nullam esse multorum satisfactionem quae imponitur in Confessione, ob defectum attentionis in orando.

3. Hoc etiam habet oratio, ut sit ad majora bona dispositio. In eà enim anima, se humiliando disponit ad gratiam, & peccatorum remissionem, eamque ad se evocat, atque meretur: Ad hæc oratio animam promptam reddit ad opera virtutis, ob adjunctam considerationem, ob bonos affectus, & ut notat S. Thomas, ob spiritalem consolationem, quae animum emollit, & facilem, ac promptum reddit : Itaque Nyssen. orat. 2. de Beatitud. ait nos oratione fieri volucres, & alatos, & supra cœli testudinem poni: Quid, quod in oratione concurrant maximarum virtutum actus, fidei, spei, charitatis, fiducia, religionis, humilitatis, & aliarum: unde ex Chryl. orat. 2. de Precat. is non aberret, qui omnis virtutis, justitiæque Matrem esse precationem affirmet: neque posse eorum aliquid quae ad pietatem conducunt, precatione nudum animum penetrare: Jam cum oratio

quædam sit cum Deo conversatio, uti passim Sancti Patres loquuntur, quid ex eo congressu homo non referat? Si virgam ferream auro liquato immitteres, auream certè referres: Ita ex oratione, animam referes divinam: quam propterea S. Dionysius cap. 3. de Divinis Nomin. appellat *poliphuton seiran*, catenam undique fulgentem, quâ vel Deus ad homines trahitur, vel homines ad Deum, utrumque enim fit in oratione, & Deus ad homines se inclinât, & homines ad Deum evchuntur: hinc trahuntur ex hac conversatione divini mores, uti Moyses ex consortio sermonis divini Exod. 34. vultum retulit radiantem, ita ut non possent intendere filij Israel in ejus faciem, ait Apost. 2. Cor. 3. & quidem, ut addit. *Propter gloriam vultus ejus*: unde S. Damasc. orat. de Transfig. orationem vocat divinæ gloriæ demonstrationem: Hinc tantæ apud SS. Patres, orationis laudes: S. Chrysost. homil. 1. de incomprehensibili Naturâ Dei. Thesaurus certè perpetuus, divitiæ inexhaustæ, portus quietus, denique author, parens, fons, & radix bonorum omnium, & innumerabilium oratio est, atque etiam ipsa regiâ facultate potior, & superior: Et ideo Orat. 1. de Precat. Hominem ab oratione metitur: Quando, inquit, aliquè video à precationis studio abesse, nequè illius ardenti, ac vehemèti amore teneri, jâ mihi exploratum est, nihil ab eo magnificentum, nihil præclarum possideri: Quando verò aliquem cerno in Deo colendo sine satietate persistere, quique non precari assidue, in magnis numeret detrimentis, omnium illum virtutum acerrimum cultorem, Deiq; templum esse conjicio: Quod si amictus hominis, pedum gressus, & risus dentium, quæ in eo celantur intus, retegunt, ex sapientis Salomonis sententiâ; multo magis precatio, Dei que cultus est argumentum:

cùm illa vestis quædam sit spiritalis ac divina, quæ mentes nostras magno decore, ac pulchritudine induit, & exornat; quæ singulorum vivendi rationem aptam efficit, atq; compositam, quæ non patitur ullâ re vili, & absurdâ mentem occupari: quæ persuadet ut Deum, ac dignitatem, quæ ab illo in nos derivatur, vereamur: quæ docet ut omnes hostes improbi præstigias, atque fallacias depellamus, quæ turpes & indignas cogitationes abigit, quæ in voluptatis despicientiâ animum cujusque constituit: Et quidem, quomodo quis virtutem colat, qui non accedat, seque abiciat supplex assidue ad eum, qui eam nobis suppeditat, atque largitur? qua ratione quis temperantem, & justum se esse cupiat, qui non assidue cum illo versetur, qui & hæc, & plura, à nobis exigit? Hæc ille. Hinc summum Diaboli studium ut Orationem impediât, sicut passim docent Sancti Patres: Nilus quidem cap. 47. ait hominem inter & Dæmones certamen gravius insitui nullum quàm de Oratione: Rationem affert S. Basil. hom. de abdic. Ut quam, salutem afferre nobis, intelligunt, ab eâ nos abducant: Aliam S. Chryl. Pf. 140. quod sciant arma potentissima esse preces. Ideo rectè idem monet in Psal. 129. Quando orationem aggredieris, ne hoc solum quæras, ut quod petis accipias; sed etiam ut in ipsâ oratione, animam tuam meliorem efficias: nam hoc quoque est munus orationis. Quapropter si excipias Sacramenta, nihil habet homo in vitâ utilius, nihil præstantius oratione.

Sed de quâ tandem oratione loquor: Equidem non de illâ solum aridâ, & exsiccâ oratione vocali, unde multi iracundiores, atque alijs molestiores redeunt, quam meliores, aut instructiores: sed de illâ quæ animam domat, ac reddit mansuetâ. Quam plerumq; contingit, ut qui à Dei conversa-

versatione, & colloquio veniunt, ubi omnia pacata sunt, rectè posita, & ordinata, cum deinde ad homines redeunt, vehementer irascantur, ita illis omnia apparent indecora, susque deque everfa. Sic Moyses, licet esset omnium mortalium mitissimus, cum à Dei colloquio in monte, descenderet; & populum, ante vitulos aureos, quos sibi Deos elegerat, saltantem vidisset, tabulas Legis digito Dei conscriptas projecit, ac fregit; vitulos aureos redègit in cinerem, eumque bibere populum cœgit; stricoque gladio magnam hominum stragem edidit, adscitis sibi Levitis, ad tanti sceleris ultionem socijs. Quia nimirum oratio, ut mansuetum hominem efficit, ita fortem & generosum, & præclara omnia molientem, quoniam sensus omnes divinos in hominem transfundit: Ex quibus omnibus patet quod diximus, orationem optimam esse ad omnia bona dispositionem.

Quæ cum ita sit, mi Auditor, quid est quod re tanti momenti sic negligis, nec frequentas? Quam enim facile orationem dimittimus, quam ignavè, & quam negligenter facimus! Tantum temporis impendimus cum hominibus, & nunquam latietas est, etsi sæpè sit fastidium: ubi autem cum Deo agendum est, cum quo adeo suave est colloqui, illicò refugimus, nec eà in re sine fastidio hæremus, vel unum ad quadrantem. Certè ex omnibus quæ agimus in vitâ, nihil minùs bene agimus; hoc unum se nescire unusquisque ferè lamentatur, immò plarimi in lucro ponunt, si orationem possint effugere, ut laborem ingratiſſimum, vel ut aliquod supplicium. Et tamen, ô mi Auditor.

Cogita. 1. quantæ sit dignitatis, immò quantæ dignationis, te in Dei colloquium admitti, idq; tam facilè, quoties volueris, omni loco, omni tempore, quocunq; in sta-

tu existas: in vinculis; in carcere; in servitute, in supplicio; in paupertate, in morbo, in naufragio: Audi Davidem de se loquentem. *In tribulatione invocavi Dominum*: Item, *De profundis clamavi ad te Domine*: Hic nullus te licetor summovet à Rege: semper vocat, semper adest, semper audit: Si Deus te immediatè adiri non esset passus, si orantes non audiret, quantæ sæpè essent angustæ: nunc cum id patiatur, quod vulgo homines, præsertim magnates non patiuntur, cur hac occasione, & tantâ comoditate non uteris? Memèto venturum aliquando tempus, quando non audiet, quando auferet deprecationem à te: nunc utere, dum licet.

Cogita 2. quantæ sit necessitatis, cum ad multa habenda, quæ tibi planè necessaria sunt, unicum sit medium: fac quidquid vales, non habebis, nisi petas; ac si petas, habebis: cur gratis miser esse pergis; cur commedis, nisi quia aliter vivere non potes: cur respiras, & aërem attrahis, nisi quia ad vitam necessaria tibi est respiratio: cur non idem facis circa orationem, cum multa non nisi per orationem obtinere valeas?

Cogita 3. Quantæ sit utilitatis & fructus, nempe ad omnia bona, est enim instrumentum communissimum, & universalissimum, ad mala depellenda, ad omnia bona, & habenda, & agenda: Cætera omnia determinatas habent utilitates; uti patet in Sacramentis: quare oportuit esse plura, propter varios eorum effectus: sed oratio una potest omnia.

Cogita 4. Quantæ facilitatis existat, quæ nec scientiam requirit, neque virtutem, non magnum ingenium, non eximiam industriam: Satis est egere, satis est esse miserum, satis est carere: Vnusquisque petere potest: hoc omnes natura docuit, certe si non potes pulsare, si non vales quærere, sufficit si petieris: *omnis enim qui petit, accipit.*

Eheu si scires donum Dei, & quo emolumento Deus tibi orandi, & potestatem dedit, & facultatem! Tu forsitan petisses ab eo, & ille dedisset tibi. Quid dedisset tibi? certè quod petisses: Pete itaque, & dabitur tibi. Quid petes?

gratiam in hoc mundo, & gloriam in altero: ad quam deducat nos Iesus Christus qui cum Patre & Spiritu sancto regnat in sæcula sæculorum Amen.

FERIA QUINTA

DOMINICÆ PRIMÆ IN QVADRAGESIMA.

CONCIO SECUNDA.

DE ORATIONES.

Quod sit impetratoria & quousque pertingat hæc proprietas.

O Mulier magna est fides tua, fiat tibi, sicut vis. Matth. 15.

QUOD secundò de Oratione dicere cogimur causa est quia non sufficit semel orasse, sed sæpius orandum est: immò si fieri posset, semper & continuè, juxta illud Christi Domini Lucæ 18. *Oportet semper orare, & non deficere*: homini enim Christiano, ut ait Clemens Alexandr. lib. 7. Strom. *eski men asto o bios apas omilla pros teon*. Oratio est omnis vita, & cum Deo conversatio: quotidie Sol accenditur, quotidie quoque orandum est: Præcipitur Levitici 6. ut semper in altari ignis ardeat: & additur, *quem nutriet Sacerdos, subjiciens ligna mane, per singulos dies: Ignis est iste perpetuus, qui nunquam deficiet in altari*: Hoc de Oratione dictum intellige, de quâ iterum nobis sermo, neque enim mulier Chananæa semel clamasse contenta fuit, sed sæpius & Christum, & Apostolos interpellavit, & quanquam hi Christo dicerent, di-

mitte illam, quia clamat post nos, noluit tamen dimittere, quoniam ejus clamorem non molestum sensit, sed habuit gratissimum, quod & admiratione suâ ostendit: *o mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis*. Idem à vobis expecto, nempe hunc de Oratione discursum vestrà admiratione finiendum: utinam addatis, *fiat tibi sicut vis*: hoc unum est quod nunc volo, ut in vobis orationis & æstimationem, & amorem ingeneret: Sed prius orationem ipsam adhibeamus, quàm de oratione dicamus: nostra omnis ad Deum per Christum, ad Christum verò per Virginem fieri debet. AVE MARIA. **I**N priori Concione diximus quatuor esse in oratione eximia: tria quidem illi cum alijs rebus communia, nempe quòd meritoria sit, quòd sit satisfactoria: denique quòd magna sit dispositio ad maxima bona: quæ omnia fuse ostendimus. Quartum autem